

KESKKONNAAMET

Viru regioon

Keskkonnaamet

Narva mnt 7a, 15172 Tallinn, registrikood 70008658

Tel 627 2193, faks 627 2182, info@keskkonnaamet.ee

www.keskkonnaamet.ee

Hr Ahto Kaasik
Tartu Ülikooli
looduslike pühapaikade keskus
ahto.kaasik@ut.ee

Teie 10.03.2011 nr

Meie 14.04.2011 nr V 15-2/10/48682-4

Vastus Ebavere maastikukaitseala kaitse-eeskirja eelnõu muutmise vastukajale

Austatud härra Kaasik

30. detsembril 2010 saatsime Teile vastused Teie poolt tehtud ettepanekutele seoses Ebavere maastikukaitseala kaitse-eeskirja eelnõu muutmisega. 10. märtsil 2011 saatsite meile kirja, milles palusite veel kord läbi vaadata Teie poolt tehtud ettepanekud kaitse-eeskirja eelnõu osas ning kaaluda nendega arvestamist.

Keskkonnaamet vaatas Teie poolt tehtud ettepanekud uuesti läbi. Kõige olulisemaks Teie poolt tehtud ettepanekuks on võtta Ebavere hiiemägi looduskaitsealade alusel kaitse alla, kuna Ebavere maastikukaitsealale planeeritav kaitse-eeskirja ei taga hiiemäe kaitset. Viitame Keskkonnaameti Viru regioonile saadetud kirjas, et Keskkonnaameti tõlgendus on vastuolus looduskaitsealade § 10 lõikega 1, mille kohaselt on Eesti Vabariigi valitsusel õigus oma määrusega kehtestada kultuuripärandi kaitse nõuded ka looduskaitsealade § 28 alusel kaitstavatel kaitsealadel. Lisate, et Vabariigi Valitsus on kehtestanud oma määrusega kultuuripärandi kaitse nõuded Oru pargi maastikukaitsealal.

Looduskaitsealade § 10 lõike 1 sätestab, et ala võtab kaitsealana või hoiualana kaitse alla Vabariigi Valitsus ning § 28 lõike 1 alusel on maastikukaitseala kaitseala maastiku säilitamiseks, kaitsmiseks, uurimiseks, tutvustamiseks ja kasutamise reguleerimiseks. Looduskaitsealade § 28 lõike 2 alusel on maastikukaitseala eritüübid park, arboreetum ja puistu.

Oru pargi maastikukaitseala puhul on tegemist maastikukaitseala eritüübiga, milleks on park. Seega lähtuti Oru pargi maastikukaitseala kaitse-eeskirjas kaitse-eesmärkide seadmisel lisaks looduskaitsealadele ka looduskaitsealade alusel kehtestatud kaitsealade parkide, arboreetumite ja puistute kaitse-eeskirjast, mille § 1 lõike 2 järgi kehtivad parkides looduskaitsealade alusel sätestatud piirangud kaitsealade parkide, arboreetumite ja puistute kaitse-eeskirjas sätestatud erisustega. Vastavalt eelmainitud kaitse-eeskirja § 1 lõikele 2 on pargi kaitse-eesmärk ajalooliselt kujunenud planeeringu, dendroloogiliselt, kultuurilooliselt, ökoloogiliselt, esteetiliselt ja puhkemajanduslikult väärtusliku puistu ning pargi- ja aiakunsti hinnaliste kujunduselementide säilitamine koos edasise kasutamise ja arendamise suunamisega. Oru pargi maastikukaitseala kaitse-eeskirjas sätestatud kaitse-eesmärk ühtib kaitsealade parkide, arboreetumite ja puistute kaitse-eeskirjas määratletud pargi kaitse-eesmärgiga.

Ida-Virumaa

Pargi 15, 41537 Jõhvi
Tel 332 4401, faks 332 4403
ida-viru@keskkonnaamet.ee

Lääne-Virumaa

Kunderi 18, 44307 Rakvere
Tel 325 8401, faks 325 8403
laane-viru@keskkonnaamet.ee

Lääne-Virumaa

Palmse küla, 45435 Vihula vald
Tel 329 5535, fax 329 5531
lahemaa@keskkonnaamet.ee

Ebavere maastikukaitseala näol ei ole tegemist maastikukaitseala eritüübiga, seega peame Ebavere maastikukaitseala kaitse-eesmärgi seadmisel lähtuma ainult eelpool tsiteeritud looduskaitseseaduse § 28 lõikest 1, mille alusel maastikukaitseala kaitse-eesmärgiks ei ole kultuuripärandi kaitse. Kuna pühapaikade kaitse kuulub kultuuripärandi kaitse alla, ei ole looduskaitseseaduse alusel võimalik maastikukaitseala kaitse-eeskirjas Ebavere hiemäe kaitseks eraldi rangemaid piiranguid kehtestada. Ebavere maastikukaitseala kaitse-eeskirja koostamisel ning kaitse-režiimi kehtestamisel on Keskkonnaamet lähtunud eelkõige kaitseala loodusväärtustest, milleks on Ebavere oos kui väärtuslik pinnavorm, sealsed metsakooslused ja kaitsealused liigid.

Samas nõustub Keskkonnaamet Teie seisukohaga, et Ebavere hiemägi on väärtuslik ajalooline looduslik pühapaik ning kultuuripärandi objekt, millele on vajalik tagada vastav kaitse. Looduskaitseseaduse alusel oleks ainus võimalus Ebavere hiemäe kui ajaloolis-kultuurilise objekti kaitsmiseks võtta hiemägi kaitse alla kui kaitstav looduse üksikobjekt. Looduskaitseseaduse § 4 lõige 6 sätestab, et kaitstavaks looduse üksikobjektiks võib olla teadusliku, esteetilise või ajaloolis-kultuurilise väärtusega elus või eluta loodusobjekt, nagu puu, allikas, rändrahn, juga, karestik, pank, ahang, paljand, koobas, karst või nende rühm. Looduskaitseseaduse § 68 lõike 1 alusel kehtib üksikobjektide ümber 50 meetri raadiuses piiranguvööndi režiim, mis on oluliselt leebem, kui praegu Ebavere mäel kehtiv sihtkaitsevööndi režiim. Seega ei ole ka sel puhul võimalik alal rangemat kaitse-režiimi kehtestada.

Keskkonnaamet lähtub otsuste langetamisel ka Kultuuriministeeriumi ja Keskkonnaministeeriumi osalemisel koostatud valdkondlikust arengukavast aastateks 2008-2012 „Eesti ajaloolised looduslikud pühapaigad, uurimine ja hoidmine.” Antud kavas määratletud eesmärkide täitmise eest on vastutav Kultuuriministeerium. Üheks arengukavas välja toodud eesmärgiks on, et inventeeritud ja säilinud looduslikud pühapaigad on võetud kaitse alla. Et täpsustada loodulike pühapaikade õiguslikku seisundit moodustati 2009. a Muinsuskaitseameti juurde pühapaikade õiguslike küsimustega tegelev töörühm, kes analüüsis vastavaid õigusakte ja tegi ettepanekuid seadusandluse täpsustamiseks. Looduslike pühapaikade kaitse korraldamiseks loodi 2008. a Muinsuskaitseameti juurde looduslike pühapaikade ekspertkomisjon ning 2009. a töötati välja pühapaikade kaitse korraldamise meetodilised alused. Eelmainitud arengukavas on kirjas meede, et aastaks 2012 on kaitse alla võetud 75% inventeeritud ja säilinud pühapaikadest. Üheks ajalooliste pühapaikade ekspertkomisjoni ülesandeks on ekspertarvamuse andmine ajalooliste looduslike pühapaikade mälestiseks tunnistamise ja mälestiseks olemise lõpetamise kohta, kaitsevööndi kehtestamise kohta, kasutuspiirangute ja kitsenduste alaste vaidluste kohta.

Märgite oma kirjas, et Keskkonnaameti tõlgendus pole kooskõlas rahvusvahelise looduskaitsealiidu poolt koostatud juhendiga *Sacred Natural Sites. Guidelines for Protected Area Managers*. Eelmainitud arengukava koostamisel tehtud kokkulepete järgi võetakse looduslikud pühapaigad riikliku kaitse alla muinsuskaitseseaduse alusel ning sellisel juhul järgib Eesti Vabariik juhendis antud soovitusi. Samas ei ole Keskkonnaametil otsuste vastuvõtmisel võimalik lähtuda soovituslikust juhendist, vaid Keskkonnaamet peab ala kaitsekorra koostamisel lähtuma Eesti Vabariigis kehtivast seadusandlusest.

Lähtuvalt valdkondlikust arengukavast on looduslike pühapaikade kaitse alla võtmise eest vastutav Kultuuriministeeriumi alla kuuluv Muinsuskaitseamet. Seega edastab Keskkonnaamet Muinsuskaitseametile Teie ettepaneku võtta Ebavere hiis riikliku kaitse alla. Muinsuskaitseseaduse alusel on võimalik Ebavere hiis võtta kaitse alla kui kinnismälestis.

Väidate kirjas, et Ebavere maastikukaitsealal ei ole kavandatava kaitsekorraga tagatud loodusväärtuste kaitse ja hiiemetsa säilimine ning Ebavere maastikukaitseala sihtkaitsevööndis on teostatud spordiradade laiendamiseks ja ehitamiseks raieteid, buldooseriga on radade kohal muudetud pinnavormi (sh süvendatud looduslikku pinnast) ja teisaldatud rändrahn, radadele on ladustatud sadu kuupmeetreid hakkepuidust jäätmeid ning ehitatud tänavalaternatega elektriliinid. Radade ehitamine ning aastaringne spordiüritusteks kasutamine ning hooldamine on juba hävitanud suurema osa kaitstavaid taimi ning ohustab neid ka edaspidi.

Keskkonnaamet ei saa antud seisukohaga nõustuda, kuna Ebavere maastikukaitseala kaitse-eeskirja eelnõu on koostatud kõiki looduskaitseseaduse põhimõtteid järgides. Väärtuslikud metsaalad on tsoneeritud sihtkaitsevööndisse ning seal on keelatud igasugune majandustegevus ja loodusvarade kasutamine, sealhulgas metsade raie. Kaitseala valitseja nõusolekul on sihtkaitsevööndis lubatud ainult hooldustööd kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks, koosluse kujundamine vastavalt kaitse-eesmärgile, olemasolevate rajatiste hooldustööd ning uue rajatise püstitamine kaitseala tarbeks. Koosluse kujundamist lubatakse, kuna kaitsealal on üheks elupaigatüübiks inventeeritud laialehine mets ning seal võib laialehise metsa säilimise tagamiseks osutada vajalikuks piirata kuuse järelkasvu. Rajatiste püstitamine kaitseala tarbeks tähendab eelkõige kaitseala tutvustavate infotahvlite paigaldamist. Seega ei ole sihtkaitsevööndis võimalikud metsakooslusi kahjustavad raie- ja spordiradade ja uute elektriliinide ehitamine ning pinnase ja rändrahnude teisaldamine. Olemasolevate radade hooldustööd keelata pole otstarbekas, kuna radade abil on võimalik kaitseala külastajaid suunata ning olemasolevaid radu kasutades ei talla külastajad radade kõrval asuvat taimkatet ning pinnast.

Oma kirjas väidate, et pühapaigas asuvatele ajaloolistele metsaradadele ehitatud sporditeede kasutamine sportijate ning rajahooldusmasinate poolt mitte üksnes ei takista tavapäraselt jalgsi liiklevaid inimesi, vaid ohustab ka nende tervist ja elu. Ebavere maastikukaitseala on kujunenud nii kohalikele kui ka teistele piirkonda külastavatele inimestele oluliseks sportimis- ja vaba aja veetmise kohaks. Kuna tegemist on maastikukaitsealaga ning kaitsealal ei ole registreeritud selliseid kaitsealuseid liike, kelle esinemise korral tuleb alal kehtestada liikumispiirangud, ei saa Keskkonnaamet Ebavere maastikukaitsealal kehtestada liikumiskeeldu. Nii rangete piirangute kehtestamine pole Ebavere maastikukaitseala kaitse-eesmärgis kirjeldatud loodusväärtuste kaitsmisel põhjendatud. Samas on planeeritava kaitsekorraga seatud piirangud rahvaüritustel osalevate inimeste arvule. Ebavere maastikukaitsealal on ka vajalik külastajate paremini korraldatud suunamine. Koostamisel on Ebavere maastikukaitseala kaitsekorralduskava, milles planeeritakse selleks vastavad tegevused. Keskkonnaamet ei saa nõustuda Teiepoolse seisukohaga, et kaitsealal liikumine ohustab inimeste elu ja tervist. Sellekohaseid kaebusi pole Keskkonnaametile teadaolevalt kohalikule omavalitsusele varem laekunud, samuti pole Keskkonnaametil teada juhtumeid, mis antud probleemile viitavad. Suusaradade hooldusmasinad liiguvad talvisel perioodil, mil rajad on kaetud paksu lumekattega. Seega on vähe tõenäoline, et need masinad takistavad radadel jalgsi liiklevaid inimesi, kuna lumega on radadel jalgsi liikumine raskendatud ning jalutajaid on radadel vähe.

Samuti ei saa Keskkonnaamet nõustuda Teie viimases kirjas toodud väitega, et Ebavere maastikukaitsealale planeeritava kaitsekorra kehtestamisega rikutakse kodanike põhiõiguste hulka kuuluvat usuvabadust ning sätestatakse seadusevastaselt ajalooliste loodusliku tavade järgimise takistamise. Kaitse-eeskiri ei piira ühegi punktiga usutalituste läbiviimist kaitsealal. Planeeritava kaitsekorra koostamisel on arvestatud, et kõigil kodanikel oleks vaba juurdepääs kaitsealale ning võrdne võimalus tutvuda ala kaitseväärtustega.

Heidate oma kirjas Keskkonnaametile ette, et 21. detsembril 2010 toimunud avalikul arutelul Teie poolt tehtud ettepanekute sisulist arutelu ei toimunud ning looduslike pühapaikade haldamise juhendi rakendamist ei arutatud. Keskkonnaamet esitas koosolekul sama seisukoha, mis oli ära toodud Teile 30. detsembril 2010 saadetud kirjas.

Keskkonnaamet jääb Teie varasemates kirjades tehtud ettepanekute osas Keskkonnaameti poolt Teile 30. detsembril 2010 saadetud kirjas esitatud seisukohtade juurde ning edastab Muinsuskaitseametile Teiepoolse ettepaneku võtta Ebavere hiiemägi kaitse alla.

Lugupidamisega

/Allkirjastatud digitaalselt/

Jaak Jürgenson
Juhataja

Saata: Maausuliste Viru Koda (ylle.mannik@mail.ee)
Taarausuliste ja Maausuliste Maavalla Koda (kadri.soon@maavald.ee)

Riina Kotter 5037128
riina.kotter@keskkonnaamet.ee

Ave Paulus 53327893
Ave.paulus@keskkonnaamet.ee